

Sygnatura akt VIII C 1135/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 października 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Tomasz Kalsztein

Protokolant sekr. sąd. Kamila Zientalak

po rozpoznaniu w dniu 12 października 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł.

przeciwko J. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego J. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 1.611,44 zł (jeden tysiąc sześćset jedenaście złotych czterdzieści cztery grosze);
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądza od pozwanego J. S. na rzecz powoda (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w Ł. kwotę 681,39 zł (sześćset osiemdziesiąt jeden złotych trzydzieści dziewięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu w części.

Sygn. akt VIII C 1135/17

UZASADNIENIE

W dniu 9 maja 2017 roku powód - (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł. reprezentowany przez pełnomocnika będącego adwokatem, wytoczył przeciwko pozwanemu J. S. powództwo o zapłatę kwoty 2.399,09 zł oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że dochodzona przedmiotowym powództwem wierzytelność wynika z zawartej przez pozwanego z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. w dniu 22 września 2015 roku umowy pożyczki o numerze (...), która została wypłacona pozwanemu zgodnie z warunkami określonymi w umowie. Z uwagi na opóźnienie z zapłatą rat pożyczki, pożyczkodawca wypowiedział pozwanemu umowę w dniu 26 stycznia 2016 roku i zażądał spłaty całości pozostałego zadłużenia. W dniu 4 listopada 2016 roku pożyczkodawca zawarł z powodem umowę przelewu wierzytelności obejmującą m.in. wierzytelność przysługującą cedentowi względem pozwanej z w/w umowy pożyczki.

Na kwotę dochodzoną przedmiotowym powództwem składa się: niespłacony kapitał pożyczki – 1.329,17 zł, niespłacona prowizja wstępna za udzielenie pożyczki – 282,27 zł, niespłacony prowizja za obsługę pożyczki – 517,65 zł, koszty windykacyjne – 270 zł.

(pozew k. 3-5v)

W dniu 15 maja 2017 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał w przedmiotowej sprawie nakaz zapłaty postępowaniu upominawczym, którym zasądził od pozwanego na rzecz powoda dochodzoną wierzytelność wraz z kosztami procesu.

(nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym k. 46)

Od powyższego nakazu zapłaty sprzeciw złożył pozwany zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa. Pozwany podniósł zarzut nieważności umowy pożyczki z uwagi na stosowanie przez pożyczkodawcę niedowolonych klauzul umownych, naruszenie art. 388 §1 k.c. poprzez niezgodne z prawem wykorzystanie przymusowego położenia pozwanego, zawarcie umowy sprzecznej z zasadami współzycia społecznego, nieudowodnienie przez powoda rzeczywiście poniesionych kosztów zawarcia i obsługi przedmiotowej umowy pożyczki.

(sprzeciw k. 49-56)

W piśmie procesowym z dnia 6 lipca 2017 roku strona powodowa podtrzymała żądanie pozwu.

(pismo procesowe k. (...))

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 22 września 2015 roku J. S. zawarł z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. umowę pożyczki ratalnej numer (...) w wysokości 1.450 zł. Spłata pożyczki miała nastąpić zgodnie z harmonogramem spłaty w dwunastu ratach, do dnia 12 września 2016 roku. Prowizja wstępna za udzielenie pożyczki wynosiła 362,50zł, zaś prowizja za obsługę pożyczki wynosiła 172,50zł za każdy rozpoczęty okres odsetkowy, prowizja za obsługę pożyczki doliczana była do każdej raty pożyczki (12 x 172,50zł), zgodnie z harmonogramem spłaty. Wysokość prowizji za obsługę pożyczki, jak wskazano w Ogólnych warunkach udzielania pożyczek, miała odpowiadać kosztom A. poniesionym w związku z obsługą pożyczki i obejmować:, m.in. koszty utrzymania systemu (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki), monitorowania zadłużenia, wynagrodzenia za pośrednictwo przy wykonywaniu umowy pożyczki (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki z tym zastrzeżeniem, że to dotyczyło pośrednictwa przy zawieraniu umowy pożyczki). W przypadku braku terminowej spłaty pożyczki, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę pożyczki i naliczać opłatę odszkodowawczą w wysokości 5 zł za każdy dzień opóźnienia jednakże nie dłużej niż przez 60 dni.

Umowa została zawarta na wniosek pozwanego.

(umowa pożyczki wraz z wnioskiem o udzielenie pożyczki krótkoterminowej i regulaminem k. 24-38)

Pozwany nie wywiązał się z przyjętego na siebie zobowiązania i nie spłacał rat pożyczki zgodnie z harmonogramem. W dniu 26 stycznia 2016 roku, w związku z brakiem terminowej spłaty pożyczki, pożyczkodawca wypowiedział pozwanemu przedmiotową umowę. Kierując do pozwanego powyższe oświadczenie pożyczkodawca jednocześnie ostatecznie wezwał go do zapłaty kwoty 2.429,09.

(wypowiedzenie umowy pożyczki k. 22)

W dniu 4 listopada 2016 roku (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zawarła z powodem umowę przelewu wierzytelności m.in. opisanej powyżej wobec dłużnika J. S.. Pozwany został zawiadomiony o dokonanej cesji wierzytelności.

(umowa przelewu wierzytelności k. 10v-17v, porozumienie do umowy ramowej przelewu wierzytelności k. 10v-21, zawiadomienie k. 39)

Na dzień 9 maja 2017 roku, to jest na dzień wytoczenia powództwa, pozwany nie uregulował należności wynikających z tytułu umowy pożyczki, o której mowa, na łączną kwotę 2.399,09 zł. Na kwotę tę składa się:

- niespłacony kapitał pożyczki – 1.329,17 zł,
- niespłacona prowizja wstępna za udzielenie pożyczki – 282,27 zł,
- niespłacona prowizja za obsługę pożyczki – 517,65 zł,
- koszty windykacyjne – 270 zł.

Do dnia wyrokowania pozwany nie spłacił powyższej należności.

(okoliczności bezsporne)

Opisany stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, których prawdziwość i rzetelność sporządzenia nie budziła wątpliwości, nie była również kwestionowana przez strony procesu.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części, co do kwoty 1.611,44 zł w pozostałym zakresie, to jest co do żądania prowizji za obsługę pożyczki w wysokości 517,65 zł i kosztów windykacyjnych w kwocie 270 zł.

W rozpoznawanej sprawie pozwany w złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym oświadczył, że kwestionuje powództwo tak co do zasady jak i wysokości, podnosząc zarzuty dotyczące stosowania przez pożyczkodawcę niedozwolonych klauzul umownych. Jednocześnie powód, w ocenie Sądu wykazał, że jego poprzednik prawny zawarł z pozwanym umowę pożyczki o określonej treści, której jednak pozwany nie spłacił w całości zgodnie z treścią zawartej umowy. Powód wykazał przy tym swoją legitymację czynną do występowania w niniejszym procesie.

Zgodnie z treścią art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego pożyczkę określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący pożyczkę zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Skoro zatem pozwany, jako pożyczkobiorca, zawarł umowę pożyczki na kwotę 1.450 zł, od której miał zapłacić prowizję za jej udzielenie w wysokości 362,50 zł, to winien ją zwrócić w zakreślonym umową terminie, w dwunastu ratach do dnia 12 września 2016 roku. Wobec jednak tego, że pozwany nie spłacał pożyczki w zakreślonych umową ratach, pożyczkodawca miał prawo wypowiedzieć umowę pożyczki, co też uczynił w dniu 26 stycznia 2016 roku, stawiając w stan natychmiastowej wymagalności całą, niespłaconą kwotę pożyczki. W konsekwencji powód, który nabył przedmiotową wierzytelność od pożyczkodawcy, miał prawo dochodzić przedmiotowej wierzytelności w zakresie kapitału pożyczki, niespłaconej prowizja za udzielenie pożyczki,

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.611,44 zł. Sąd nie orzekał o odsetkach z uwagi na brak takiego żądania ze strony powoda.

W pozostałej części, obejmującej prowizję za obsługę pożyczki i tzw. koszty windykacyjne obejmując opłatę odszkodowawczą, powództwo podlegało oddaleniu.

Zdaniem Sądu w tym zakresie zarzut pozwanego dotyczący nieważności umowy z uwagi an stosowanie niedozwolonych klauzul umownych, okazał się być zasadny.

Wskazana w umowie prowizja za obsługę pożyczki w wysokości 172,50zł za każdy rozpoczęty okres odsetkowy - za każdy miesiąc udzielenia pożyczki

(12 x 172,50zł=2.070zł) w ocenie Sądu, stanowiła w istocie w okolicznościach niniejszej sprawy, próbę obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, które od kwoty 1450 zł (kwota pożyczki) za czas, na który udzielono

pożyczki, wyniosłyby 182,10 zł (kalkulator odsetek maksymalnych). Pozwany, w ocenie Sądu, płacąc prowizję za obsługę pożyczki miał ponieść ukryte, wysokie koszty pożyczki, które w istocie stanowiły lichwiarskie odsetki. W ogólnych warunkach udzielania pożyczek zastrzeżono wprawdzie, że prowizja ta miała odpowiadać kosztom pożyczkodawcy poniesionym w związku z obsługą pożyczki i obejmować: m.in. koszty utrzymania systemu (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki), monitorowania zadłużenia, wynagrodzenia za pośrednictwo przy wykonywaniu umowy pożyczki (powyższe obejmowała również prowizja za udzielenie pożyczki z tym zastrzeżeniem, że to dotyczyło pośrednictwa przy zawieraniu umowy pożyczki), nie mniej powyższe nie zmienia oceny Sądu w tym zakresie. Już sam w sobie sposób naliczania opłaty ukazuje jej bliźniacze podobieństwo do odsetek. To samo dotyczy kwoty 270 zł obejmującej opłatę za obsługę zadłużenia przeterminowanego obejmującego zryczałtowane koszty odpowiadające kosztom poniesionym przez pierwotnego wierzyciela w związku z podjęciem podatkowych działań zmierzających do odzyskania należności (koszty windykacyjne).

Dokonując analizy treści umowy Sąd ustalił, że pożyczkodawca podjął próbę obejścia przepisu art. 359 § 2 1 k.c. poprzez zastosowanie zawyżonych opłat za obsługę pożyczki, co znajduje odzwierciedlenie w znacznie przekraczającej odsetki maksymalne rzeczywistej wysokości tychże. Zauważenia wymaga przy tym, że w przedmiotowej umowie pożyczkodawca dodatkowo zastrzegł prowizję za udzielenie pożyczki w wysokości 362,50 zł, a zatem na poziomie 25 % kapitału pożyczki. Omawiana prowizja w ocenie Sądu nie była zatem wyłącznie ekwiwalentem za obsługę pożyczki, a stanowiła dla powoda dodatkowe wynagrodzenie za udzielenie pożyczki pełniąc faktycznie funkcję dodatkowych odsetek, a zatem jej wysokość podlega ocenie na podstawie powołanego przepisu art. 359 k.c.

Mając na względzie, że w niniejszym przypadku mamy do czynienia z obrotem konsumenckim, Sąd uznał, że stosowany przez powoda zabieg prowadzi do naruszenia interesów konsumenta. Zastrzeżenie takich opłat, zmierzające do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych jest niedopuszczalne (art. 359 § 2 1 k.c.), a zatem jako sprzeczne z ustawą – nieważne (art. 58 § 1 k.c.).

Zgodnie z tym przepisem czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Wobec braku przepisu przewidującego inny skutek zastrzeżenia zawyżonych opłat dodatkowych – jest ono nieważne, a zatem Sąd nie mógłby uwzględnić żądania w tym zakresie.

Pogląd o możliwości potraktowania prowizji jako sposobu obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych został zresztą wielokrotnie wyrażony w orzecznictwie. Sąd w niniejszej sprawie w pełni podziela przytoczone wcześniej stanowisko, że postanowienia umowne, wprowadzające wygórowaną prowizję (ewentualnie inne dodatkowe opłaty), nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 lutego 2015 r., V ACa 622/14; wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 2016-01-21, sygn. akt III Ca 1712/15).

Biorąc pod uwagę wielkość prowizji za udzielenie pożyczki i obsługę pożyczki (łącznie kształtujących się na poziomie powyżej 140 % wartości przekazanych pożyczkobiorcy środków pieniężnych) w stosunku do wielkości udzielonej pożyczki i czasu na jaki została ona udzielona, należy uznać prowizję za obsługę pożyczki za wygórowaną i tym samym zawierającą w sobie nadmierny element obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzący do zachwiania równowagi stron stosunku zobowiązaniowego, co pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów o której mowa w art. 353¹ k.c. Również za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego uznać należy przedmiotowe postanowienie umowne nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek uiszczenia prowizji za obsługę pożyczki. Wobec tego, że zasady współzycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c.). w/w umowa również z tego powodu jest częściowo, bezwzględnie nieważna w omawianym zakresie na podstawie art. 58 § 2 k.c. w zw. art. 58 § 3 k.c. Zarówno art. 353¹ k.c., jak i art. 58 § 1 i 2 k.c. w sposób jednoznaczny zakreślają bowiem granicę, w jakich strony mogą dokonywać czynności prawnych. Prawo chroni uczciwość obrotu i zabrania rażącego naruszenia reguł słuszności kontraktowej.

Niezależnie od powyższych rozważań podnieść należy, że powód nie udowodnił żądania w omawianym zakresie, nie przedłożył bowiem żadnego dowodu, który wskazywałby na rzeczywistą wysokość poniesionych kosztów związanych z obsługą pożyczki, które w istocie sprowadzały się jedynie do technicznej czynności monitorowania spłaty pożyczki.

Podobne stanowisko należy zająć co do dochodzonej opłaty 270 zł obejmującej tzw koszty windykacyjne. Na gruncie niniejszej sprawy także te postanowienia umowy pożyczki, jako niezgodnione indywidualnie z pozwanym i nakładające na niego rażąco wygórowane opłaty za wysłanie pism takich jak monity i wezwania do zapłaty, znacząco przewyższające rzeczywiste koszty ich wysłania i nie przewidujące jednocześnie możliwości pobierania takich opłat dla pożyczkobiorcy w przypadku wysłania pism do pożyczkodawcy, jeśli realizowałby on umowę niezgodnie z jej treścią, są niedozwoloną klauzulą umowną. W ocenie Sądu opłaty za wezwania do zapłaty powinny wynikać z kalkulacji ich rzeczywistych kosztów, a nie stanowić dodatkowe źródło zysku dla pożyczkodawcy. Postanowienia o podobnej treści są wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych.

W tym miejscu podkreślić należy, że pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty zakwestionował fakt obciążenia jej dochodzoną kwotą negując powództwo tak co do zasady jak i wysokości. W myśl zaś treści przepisu art. 6 k.c., ciężar udowodnienia twierdzenia faktycznego spoczywa na tej stronie, która z tego twierdzenia wywodzi skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Pomimo jednak stanowiska pozwanej, strona powodowa nie złożyła żadnych dowodów wykazujących zasadność dochodzonej pozwem kwoty należnej według twierdzeń pozwu tytułem prowizji za obsługę pożyczki i tzw kosztów windykacyjnych.

Mając powyższe na uwadze Sąd oddalił powództwo w omawianym zakresie, to jest w zakresie żądanej kwoty 787,65 zł tytułem prowizji za obsługę pożyczki.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pozwanego m.in. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu księgowości, świadka i przesłuchania stron, ponieważ przedmiotowe dowody nie miały istotnego wpływu na rozstrzygnięcie sporu, zaś przeprowadzenie tych dowodów spowodowałoby nadmierne przedłużenie postępowania.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto w oparciu art. 100 k.p.c. stosując zasadę stosunkowego ich rozdzielenia. Pozwany przegrał proces w stosunku 0,67. Koszty procesu obejmują wynagrodzenie pełnomocnika z wyboru powoda wysokości 900 zł (§ 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800), opłata od pozwu 100 zł i opłata od pełnomocnictwa 17 zł. łącznie koszty wyniosły kwotę 1.017 zł. Pozwany nie poniósł żadnych kosztów. Wobec powyższego powodowi należy się zwrot kwoty 681,39 zł (1.017zł x 0,67).